

Kielikoulutuksen ja työmarkkinoiden kohtaaminen: kysynnän ja tarjonnan epäsuhdasta koulutuksen ja työmarkkinoiden dialogiin

Julkaistu 23. joulukuuta 2010. Kirjoittanut Taina Saarinen.

Euroopan unionissa rakennetaan uutta Eurooppa 2020 –strategiaa jatkoksi Lissabonin strategialle. Keskeinen osa tätä työtä on nuorten syrjäytymisen ja työttömyyden ehkäisy. Yksi monista strategian työstöön osallistuvista ryhmistä, *Languages for Jobs*, pohtii strategiantyöstössä kielten asemaa työmarkkinoilla ja välillisemmin myös koulutuksessa.

Languages for Jobs –työryhmä on lähtenyt työssään varsin perinteisestikin liikkeelle eräänlaisesta kysynnän ja tarjonnan epäsuhdasta. Tällä tavalla on tietysti mahdollista hahmottaa määrätynlaisia kielivarannon ongelmia, kuten esimerkiksi Suomessa jo melkein kliseeksi muodostunut esimerkki venäjän tarpeesta työmarkkinoilla: kysyntää olisi, mutta syystä tai toisesta koulutusjärjestelmä ei pysty kieltä osaavia tuottamaan. Toinen, vielä toistaiseksi vähemmän hahmotettu kysynnän ja tarjonnan epäsuhtan muoto on työmarkkinoiden kokemus siitä, että koulutusjärjestelmä ei tuota sellaista kielitaitoa tai kielellisiä kompetensseja, joita työmarkkinoilla tarvitaan.

Se, mihin kysynnän ja tarjonnan näkökulmalla ei päästä käsiksi, on päätöksenteon ja politiikan tekemisen ongelmat. Kysyntää ja tarjontaa tarkastelemalla päädytään herkästi noidankehään, jossa jäädyään kinastelemaan siitä, kenen vastuulla kysynnän ja tarjonnan yhteen saattaminen on. Pitäisikö työmarkkinoiden vastata enemmän työelämän tarvitsemasta kielikoulutuksesta? Tämä ei tunnu työmarkkinajärjestöjen näkökulmasta houkuttevalta vaihtoehdolta. Pitäisikö koulutusjärjestelmän suuntautua enemmän työmarkkinoiden tarpeisiin? Soveltavan kielentutkimuksen keskuksen tekemässä kuntatutkimuksessa on löytynyt viitteitä siitä, että tämä vaihtoehto ei puolestaan järin houkuta kuntien perusopetuksen järjestäjiä. Tarvitaan siis muita keinoja koulutuksen ja työmarkkinoiden tarpeiden yhtensovittamiselle. Kielikoulutuspolitiikan verkosto pyrkii toimimaan yhtenä tällaisen dialogin käyntiin saattajana.

Työmarkkinoiden kielitaitotarpeiden takana on erilaisia muutoskehityksiä, joista osa tuntuu liittyvän yleisemminkin kieltenopetuksen muutoksiin ja uudenlaisiin ajatuksiin kielitaidosta ja työelämäkompetenssista. Tässä numerossa aihetta käsitellään esimerkiksi Lotta Saarikosken ja Eeva Raudon artikkelissa, jossa he esittelevät ammattikorkeakoulukokeilujaan

sisältöopetuksen ja kielenopetuksen kytkemisestä. Tiina Ruokolainen pohtii samoin myös omassa artikkelissaan ammattikorkeakoulujen kieltenopetusta, mutta oppimateriaalien näkökulmasta. Anne Räsänen ja Peppi Taalas tarkastelevat yliopisto-opiskelijoiden eli tulevaisuuden akateemisten ammattilaisten kielitaitotarpeita.

Työelämän suurempi liikkuvuus asettaa työntekijät uudenlaisen tilanteen eteen. Outi Smedlund esittelee japanin kielen käyttömahdollisuuksia työelämässä. Marita Härmälä tarkastelee erilaisia työelämän kielitaitoon liittyviä kysymyksiä kahden valtakunnallisen testausjärjestelmän eli Yleisten kielitutkintojen ja aikuisten näyttötutkintojen näkökulmasta. Erilaisia paineita kielenopetukseen aiheuttavat myös työvoiman liikkuvuuden muutokset, kun liikkuvuus saattaa olla aiempaa lyhytaikaisempaa ja alueellisempaa. Tämä asettaa vaatimuksia sekä työntekijöiden että työnantajien ja työnjohdon kielitaidolle. Palaamme tähän kysymykseen vaalnumerossamme työmarkkinajärjestöjen haastattelujen avulla.

Alussa mainitun komission Languages for Jobs –työryhmän on määrä antaa oma panoksensa Euroopan unionin strategiatyöhön vielä tämän vuoden aikana. Näihin kysymyksiin palataan kieliverkoston Kieliparlamentissa maaliskuussa 2011. Tervetuloa mukaan! Sitä ennen on kuitenkin aika toivottaa teille kaikille rentouttavaa vuodenvaihdetta ja kiittää kirjoittajia, lukijoita ja toimituskuntaa Kieli, koulutus ja yhteiskunnan ensimmäisestä vuodesta!